

בעקבות אישורו של חוק הפיקוח על נותני שירותי מטבע, מומחים מותחים ביקורת:

יחזקו הפיקוח על צייגנים לעניק לגאולטור סמכויות לפעול שרירותית

בתחילת החודש אישרה הכנסת חוק שנועד להסדיר את ענף הצייגנים המגלגל מעל 150 מיליארד שקל בשנה, ולהרחיק ממנו גורמים עברייניים • החוק שייכנס לתוקף ביוני הבא, מגדיר מספר סוגים של רישיונות שיוענקו לנותני השירותים הפיננסיים ואת התנאים לקבלתם, ומעניק למפיקה החדש שימונה לענף במשרד האוצר, סמכות להטיל עיצומים כספיים כבדים ולקבוע ענישה פלילית • מומחים: "החוק עבר ללא דיון ציבורי מספק – מדובר כמחטף המור שעלול לפגוע בענף כולו, להזיק למשק ולפגוע בחופש העיסוק / אלה לוייזניב

לשנת המקבירים, "החוק יאפשר למפקח להפעיל שיקולים אטוריים ואף

"המשמעות של החוק החדש היא שמאות עסקים קטנים ייאלצו לבצע סקר צוות מקיף, בניית מדיניות צוות, עריכת נהלים, תוכנית שנתית ועוד. במקרים מסוימים יידרשו נותני שירותי מטבע לעמוד בדרישות רגולטוריות בדומה לחברות ציבוריות - שקיפות מלאה, דיווחים נוספים, מינוי ועדות דירקטוריון וכו'"

איש "צמחוף" במלילאת הכנסת, לאחר שרק בפברואר אשתקד פורסמו ההמלצות של הצוות בנושא הרגולציה על נותני שירותי מטבע. "כעבור שנה וחצי, נולד חוק חדש לתקוות, בתחום השרותים הפיננסיים, ובר כשליצמו רואי. אך הזמן שניתן לזיעוד לדרשות

ולשינויים מרחיקי הלבת שמציע החוק עצמו הינו פחות משנה, ותוספת של עוד שנה להיערכות בגין מיקונו חקיקה עקיפים, כגון פקודת מס הכנסת, חוק איסור הלבנת הון, חוק הבנקאות, חוק הגנת הצרכן ועוד".
עו"ד גולדמן מוסקי, כי "לא ייתכן שהבליכי חקיקה כה מהירים, וללא כל דיון יסודי, מוקם במסגרת החוק רגולטור חדש ורב-עוצמה, שאורא על ענף שמגלגל עשרות מיליארדי שקלים בשנה, ושהמפקחים

למטרות לא כשרות.

בנובמבר אשתקד אישרה הצעת החוק בכנסת בקריאה ראשונה, ומאו ברמה היה כי נעלמה מעיניהם של הגורמים שרצו להשפיע על עיצובו הטפי של דבר החקיקה הדרמטי. אולם, עיון ברשומות - ספר החקיקה של ישראל - מעלה, כי כ-1 באוגוסט נרשם כספר החוקים של ישראל החוק החדש - "חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים חוץ-מסויימים", לאחר שעבר בקריאה שנייה ושלישית בכנסת. החוק יכנס לתוקף כ-1 ביוני 2017.

"סמכויות נרחבות ועוצמתיות"

מה משמעות החוק והאם לנדאה הירדותי המטבע יש סיבה להצטרף על שירותים פיננסיים (שרירותיים) הוא מחטף המור שעלול לפגוע בענף כולו, לחזיק למשק ולפגוע בחופש העיסוק, אומר ל"גלובס" עו"ד אורי גולדמן, המתמחה בריני מסים ואיסור הלבנת הון, ומייצג מספר רב של נותני שירותי מטבע. לפי החוק החדש יוקם במשרד האוצר רגולטור חדש ורב-עוצמה - "המפקח" לפי לשון החוק - שתפקידו להסדיר את הנעשה בתחום נותני שירותי המטבע

כנורסה ליהלומים, אחת

מהפרשות הנדירות ביותר שנחשפו בישראל בתחום המס והלבנת הון, סכמה סביב שירותי מטבע. במסגרת הפרשה נחשפה תעשיית זיוף תשובות שפעלה בלב הנורסה ליהלומים ברמת גן, בכסות של עסק למסחר ביהלומים, במשך כשנתיים עד לשנת 2011. בלב הפרשה עומד "צייגני", מעין עסק לשירותי זיוף, "בנק המחומר" שהיה רשום כחברה למסחר ביהלומים. במסגרת פרשה נוספת שנודעה ביהודה, ומכונה "אור תגנו", מואשם מאיר תמני, אמרנגו של הזמר קובי פרץ (שהורשע בעצמו בעבירות מס ונידון למאסר), בהלבנת שקל ובישימוש במסמכים מזויפים. לפי התסקין, תמני סופק לנאשמים אחרים כפרשה שירותי הלבנת כספים באמצעות תחנת חלפנות כספים (צייגני) שבבעלותו ברחוב הרצל ברמלה.

בטיס כלכלי לארגוני מטבע

למרות העובדה כי שוק הצייגנים "מועד לפורענות", עד לאחריונה הוא היה פרוץ. בהיעדר האסדרה בענף נותני השירותים הפיננסיים החוקי-מוסריים, מלבד גורמים

גף הצייגנים (נותני

שירותי מטבע) מגלגל סכום אירי של מעל 150 מיליארד שקל בשנה - כ-10% ממחזור הכספים המנהלתיים במערכת הפיננסית החוקית בישראל, ומחזות כר פורה להלבנת הון והעלמות מס. לפי נתוני הרשות לאיסור הלבנת הון, 10% מהצייגנים שנחפסו מלבינים הון בשנת 2015 ישו שימוש בנותני שירותי מטבע, וכמעט כל כתב אישום שמוגש בתחום הלבנת הון בתקופה האחרונה כלל שימוש בשירותים אלה, בייציע או ללא יריעת נותני שירותי המטבע.

כך, הוגש לאחריונה כתב אישום המור נגד יצחק ואונה, אחד המעורבים המרכזיים בפרשת הלבנת הון לכאורה בתחום כוח האדם, ונגד חברת "מוקד אריק" ואחרות - בגין עבירות מס בהיקף של כ-1.3 מיליארד שקל, ועבירות חלפנות שקל להיקף של כ-140 מיליון שקל לפחות. כתב אישום זה כולל גם אישום, לפיו הכספים שהושגו תור ביציע עבירות "הולבני" אצל נותני שירותי מטבע, בהם החברות שבבעלות עו"ד ציפי, לשעבר מבקרי רשת המקונואות "כמעט הנים" וכיום בעלי חברת המיליון וניכיון הצ'קים אסאק אקורד. גם פרשת הבנק המתחרתי

www.globes.co.il

עו"ד אהוד האזנון

קניין רוחני

תהפוכות בענף הפטנטים: מגמת ירידה בארה"ב, עלייה באירופה ובסין

הפעל האל"ד, נוטל

בנוסף, בסדרת החלטות שיפוטיות מסתגרת מגמה של צמצום סכומי הפיצויים שיזעקו לבצל הפטנט שזכה בתביעת הפרה. זאת, בשל הפעלת דוקטרינת ה-*Smallest salable unit* במודל עת"ד רכיבים התפתחותי אלו האחרות שקצרה היריעה מלסקור כאן מובילות לשורה מתחונת, שערכו הכלכלי של פטנט בארה"ב יורד. מנגד, בשאר העולם ישנה מגמה הפוכה, דהיינו, חיזוק מעמדו של בעל הפטנט. לדוגמה, באירופה עומדים להנהיג החל משנת 2017 שיטה שלפיה בנוסף לכך נכפד שכר נהוג כעת) שבקשת פטנט אירופית נכתב בפני גוף יחיד שהוא משרד הפטנטים האירופי, אם אכן הבקשה צלחה את הבחינה הפטנט יהיה תקף במספר רב של מדינות. כמו כן, החל מ-2017, בתנאים מסוימים, יתאפשר לגוהל חל"ד הפרד פטנט בפני בית-משפט יחיד (united patent court) ותוצאותיו יהיו תקפות במספר רב של מדינות באירופה. התפתחות זו, גם היא לטובת בעל הפטנט.

התפתחויות דומות נטות לטובת בעל הפטנט מתרחשות גם במדינות כגון סין, קוריאה

לאחרונה ישנו מגמות המחלישות את תקפות הפטנטים בארה"ב והיכולת לקבל פיצויים משמעותיים שם. מנגד, בשאר העולם ישנה מגמה הפוכה - חיזוק מעמדו של בעל הפטנט

הדומות ומדינות נוספות. בסין לדוגמה, בנוסף לשינויי חקיקה ופרקטיקה המומכים בוחרים של בעל הפטנט, חוקמו בשנת 2014 שלוש בתי-משפט "יעודיים לתביעות בגין הפרד פטנט. בתי-משפט אלה פועלים בקצב מסוחר וכבר החליטו במאות רבות של תביעות הפרד פטנט שהובאו בפניהם, ובמקרים רבים פסקו לטובת בעל הפטנט. המגמות הללו דוברות אחרות מובילות למסקנה, כי מעמדו של בעל הפטנט בארה"ב נמצאת במגמת חשופות אחרות המגמה היא תעשייתיות חשופות אחרות המגמה היא הפוכה - חיזוק מעמדו של בעל הפטנט. אם כן, מתבקש להביח שהגולבול יציע לא פחות גם על ענף הפטנטים. מנהלי הכרה שבהחריט להחלים ממגמות אלו, כשהם מחליטים על אסטרטגיית קניין הרוחני בהכרה, עלולים לגלות שמתחילים לא נהגו כד, ואז כבר יהיה מאור מדי לתקן את השעות. ●

הכותב הוא עו"ד ועורך פטנטים, שותף בכיר וראש מחלקת היי-טק בקבוצת

עולם הפטנטים שעל פניו נראה כשמרני ביותר יומה שהיה הוא שהיה, עובר לאחרונה תהפוכות ושינויים. וכך, בין היתר, אחריות המנהלים, הן במיזמי סטארט-אפ והן בחברות גדולות, היא לחזאים את מדיניות ניהול הקניין הרוחני ככלל והפטנטים כפיט, להשקיעים שקורים בעולם. ניהול אסטרטגיית קניין רוחני היא עניין יקר ואף יקר מאוד. לפיכך, רצוי שתוצרי המגמה הקניין הרוחני ישרו את הצרכים והקסיים של החברה, ולא יהפכו לפריטי מרוואן חטרי ערך עסקי, או בעלי ערך נמוך ביחס להשקעה הכספית בהם.

ענף הפטנטים והקניין הרוחני לא מקבל את השמחה של הדאגה הגלובלית. את מונה משתמשים בו כמעט בכל היבט החיינו. בפטנטים, רבים ממקבלי ההחלטות דברים עדיין במדינות שהייתה נהוגה בעבר: "נקבל המגמה פטנט בארה"ב כלכו"י" אין צורך וגם מיותר להגיש בקשות פטנטים במדינות נוספות". הריצול להגשת פטנט רק בארה"ב מבוסס על כך שעל-פי שיטת הפטנטים, תגנת פטנט במדינה מסוימת מונעת מכל אדם ונהו מסווי "לנצל" את הטכנולוגיה המוגנת באותה המדינה. לפיכך, אם נמכל הנהג פטנט בארה"ב נוכל למנוע מממחרים לבצע פעולות כגון, ייצור בארה"ב ו/או מכירה בארה"ב ו/או יבוא לארה"ב של הטכנולוגיה המוגנת.

המשמעות האמיתית היא, שאם השוק האמריקאי יצא מהמשחק, המתחרים לא ישיקיעו מאמצים להעמיק הטכנולוגיה רק כדי למכור אותה במדינות אחרות, כי זה לא כלכלי ולא כדאי להם. כלומר, היצאת ארזים מהמחנה תגרום גם להורדת מוטיבציות אחרים. הממחרים הפטנט כשווקים אחרים, אולם, המצאות כפועל קצת שונה. כמה דברים אמורים

ראשית, חלקה של ארה"ב בעוגת הכלכלה העולמית הצטמצם דרמטית. כך, בעוד שבאמצע שנות ה-80 ארה"ב הוותה כ-35% מ-GDP (מוצר מקומי גולמי) העולמי, כיום חלקה ירד לכ-22%. המגמה נמשכת. הסינים, חקרי-אנלי ומדינות אחרות תפסו את הנתח שארה"ב איבדה. יצוין, כי תוצרי מקומי גולמי (תמ"ג) שונה מכלל החישובים העברות כפיים בין מדינות, והחישוב כולל את המוצר שנוצר בתוך מדינה מסוימת ולא את המוצר שנומכל בה. תמ"ג הוא אחד המדדים המשמשים להערכת חוסנו הכלכלי של האזור הגדול. בנוסף, לאחרונה ישנו מגמות שמתחילות את תקופת הפטנטים בארה"ב היכולת לקבל פיצויים משמעותיים שם. כך לדוגמה, לפני מספר שנים, הונהג בארה"ב חל"ד (Inter Partes Review) מול משרד הפטנטים בארה"ב המאפשר לצד ג' לפעול בחל"ד לביטול פטנט שניתן. החל"ד קצר חול יחסית וכבר זכה לכינוי המפורספ ואו שלא, תלוי באיזה צד אתה) של The patent death squad, הואיל ו-80% מהפטנטים שנגמל

(צילום אילוסטריטי: תמר טפני)

ה"ואו"י" על השוק, או הכשורה שהוא מביא עמו אינה שלילית בהרבה. לדבריה, "מדובר בחוק חשוד ביותר, מכיוון שנתוני השירותים הפיננסיים הם גורם משלים לבנקים, תחרות לבנקים, הם מנוגדים את השירותים הפיננסיים שניתנים ליצבור, והם מאפשרים נגישות לשירותים פיננסיים ליצבור שהבנקים לא מוכן לשרת. ולכן, מדובר בחוק שהשוק זקוק לו".

עם זאת, עו"ד גרוסמן מסכימה עם השערה כי החוק עבר במהירות יתרה וכלי ריון מספיק, "מדיין הציבורי בחוק היה צריך להיות נרחב יותר מעמיק, וברדד לשאר נראה שהוא עבר מתחת לדראג, בלי מודעות וכלי ריון ציבורי מספיק. "הנושא הוסדר עד היום בחוק איסור הלכנת הון ששיפל למעשה רק באספקט של איסור הלכנת הון בקרב נתוני שירותי המסע, אבל בחוק החודש מסירים את התחום באופן רחב גורמים רגולטור עם סמכויות רחבות ביותר, כולל סמכויות מינהליות רחבות (למשל הסמכות לסגור חצרים של נתון שירות עסקי במקרים מסוימים, וגם מוגדרות עבירות פליליות חדשות שמטילות אחריות חלילה על נושא משרד וגופים שמתחילים ללא רישיון. חוק כזה היה ראוי לדין הדבה יותר מעמיק מבהנה ציבורית" ●

"לא ייתכן שבהליכי חקיקה כה מהירים, וללא כל דיין יסודי, מוקים במסגרת החוק רגולטור חדש ורב-עוצמה, שאחראי על ענף שמגלגל עשרות מיליארדים בשנה, ושהמפקחים מטעמו יהיו בעלי סמכויות שיקנו להם אפשרות להיכנס לכל מקום, להטיל הגבלה על שימוש בנכסים ואף לתת צווים מינהליים"

היתר, ביצוע הערכת מצב של חברת שירותי המסע באמצעות מומחים, כגון קציני צוות, עורכי דין ויועצים ומקצועיים - כל זאת תחת עלויות ארורות. "המשמעות המעשית של החוק החודש היא שמאות עסקים קטנים יאלצו לבצע סקר צינת מקיף, בניית מדיניות צינת, עריכת נהלים, תוכנית שנתית ועוד - והכל לקראת כניסה לתוקף של החוק החודש", אומר עו"ד גולדמן. "במקרים מסוימים יודשו נתוני שירותי מסע לעמוד בדרישות רגולטוריות ברומה להכרות ציבוריות - קרי, שיקופות מלאה, ריוחים נוספים, מינוי ועודות דירקטוריון וכ"י".

"אפקט 'זואו"

עו"ד יעל גרוסמן, מומחית בתחום איסור הלכנת הון ועבירות צווארון לבן, מציינת כי לחוק החדש יש "אפקט

בלתי-רלוונטיים"

מסעמו, העורכים 'הכשרה מתאימה' לצורך הפעלת סמכויות לפי החוק. יהיו בעלי סמכויות שיקנו להם אפשרות להיכנס לכל מקום, להטיל חובות על שימוש בנכסים ואף לתת צווים מינהליים". עו"ד אומר עו"ד גולדמן כי "אמנם, החוק החודש 'מתחשב' בעוסקים ותוקים (אלא שכבר מחויקים ברישיון), ובמדינה שהם עונים על הקריטריונים הטכניים, הם ימשיכו לחזיק ברישיון ה'יש', אך לדוגמה חודש נהנה ספקות, בין היתר, לשלול את הרישיון, במידת הצורך, ומדובר במבמה דוקטורית ובלתי סבירה".

לשענת עו"ד גולדמן, הרישה להיערכות מוקדמת לחוק - שייכנס לתוקף בתור פחת משנה - היא כבדת משקל ולמעשה בלתי-אפשרית. זאת, משום שההיערכות כוללת, בין